

2023-05-26

KFKS 2023-00099

Bilaga 1

Ramärende

**– Utgångpunkter för nämndernas och bolagens
förslag till mål och budget 2024–2026**

Innehåll

Ramärende	1
– Utgångspunkter för nämndernas och bolagens förslag till mål och budget 2024–2026	1
1 Mål och budget – ramärendet.....	3
1.1 Syfte med ramärendet.....	3
2 Så styrs Nacka kommun.....	4
2.1 God ekonomisk hushållning.....	4
3 Förutsättningar i omvärlden inför 2023-2025.....	4
3.1 Ekonomi i omvärlden.....	4
3.2 Kommunernas ekonomi.....	6
3.3 Skatteunderlagstillväxt.....	6
3.4 Ökande pensionskostnader.....	7
3.4.1 Hög inflation.....	7
3.4.2 Nytt pensionsavtal från 2023.....	8
3.5 Hur påverka omvärldsekonomin Nackas ekonomi.....	8
3.6 Pågående utredningar och dess effekter.....	8
3.6.1 Utredning om en effektiv ekonomistyrning i kommuner och regioner.....	8
3.6.2 Utredning som ser över det kommunalekonomiska utjämningsystemet.....	9
4 Kommunens utgångsläge.....	9
4.1 Bostadsbyggande och befolkningsprognos.....	9
4.2 Bokslut 2022 och prognos 2023.....	12
4.2.1 Starkt resultat för 2022.....	12
4.2.2 T1 prognosen 2023 visar överskott.....	13
5 Ekonomiska ramar 2024-2026 Nacka kommun.....	13
5.1 Skatteintäkter, kommunalekonomisk utjämning och generella statsbidrag.....	16
5.1.1 Skatteintäkter.....	16
5.1.2 Kommunalekonomisk utjämning.....	16
5.1.3 Generella statsbidrag.....	17
5.1.4 Fastighetsavgiften.....	17
5.2 Finansiella intäkter och kostnader och övergripande verksamhet.....	17
5.2.1 Finansiella intäkter och kostnader.....	17
5.2.2 Övergripande verksamhet.....	18

5.2.3	Tunnelbana	19
6	Ekonomiska förutsättningar för nämnderna	19
6.1	Personalomkostnadspålägg.....	20
6.2	Pris och lönekompensation	21
6.3	Internräntan	22
6.4	Räntepåslag.....	22
6.5	Hyresmodell.....	22
6.6	Internprissättning	22
6.7	Återställande av resultat	23
7	Förslag till ramar för nämnderna.....	23
8	Investeringar under perioden 2023–2026	24
9	Utblick 2040 och långtidsprognos.....	24
	Nämndernas och bolagens fortsatta arbete.....	25

I Mål och budget – ramärendet

I.1 Syfte med ramärendet

I ramärendet planeras och bedöms Nacka kommuns ekonomiska förutsättningar för de tre kommande åren. Ramärendet bygger på beräkningar utifrån de senaste prognoserna samt rådande ekonomiska läge och ligger till grund för arbetet med mål och budget 2024-2026. Själva stommen i en kommun utgörs av befolkningen, därför baseras ramärendet på kommunens senaste befolkningsprognos som är framtagen i mars 2023. Andra viktiga prognoser som hänger ihop med befolkningsprognosen och som också utgör betydelsefulla underlag är bland annat kommunens skatteprognos och bostadsbyggnadsprognos. På såväl kommunövergripande nivå som inom varje enskild verksamhet görs detaljerade beräkningar för att underlagen inför Mål och budget ska vara så välgrundade som möjligt.

I ramärendet ger kommunstyrelsen uppdrag till nämnderna. Utifrån nämndernas förslag till mål och budget tar kommunstyrelsen fram ett samlat förslag till mål och budget för Nacka kommun i oktober. Beslut om mål och budget för de kommande tre åren tas slutligen av kommunfullmäktige i november.

De förändringar som beaktas i ramärendet i vanliga fall är främst de som beror på volymutveckling, det vill säga att det blir fler eller färre deltagande personer i respektive verksamhet utifrån den prognostiserade befolkningsutvecklingen. De senaste åren har präglats av stor osäkerhet i omvärlden. Detta med anledning av bland annat coronapandemin, kriget mellan Ryssland och Ukraina, hög inflation samt svagare säkerhetsläge. Kommunsektorn har också stora utmaningar på grund av kraftigt ökande pensionskostnader under de närmsta åren. Den höga osäkerheten gör att risken ökar för att det verkliga utfallet avviker från prognoser och beräkningar är exceptionellt hög. Kommunen har därför under de senaste tre åren valt att vänta med volymförändringarna till höstens budgetprocess och det är även rekommendationen till budgetprocessen inför 2024-2026. De förutsättningar som

ligger till grund för ramärendet kan komma att ändras under innevarande år och därför föreslås avvaktan med volymjusteringar för 2024-2026 till höstens budgetprocess med undantag för tekniska justeringar med anledning av förslag om ändrade principer för interndebitering.

2 Så styrs Nacka kommun

Nacka kommuns styrmodell består av fem olika delar; vision, grundläggande värdering, ambition, övergripande mål och styrprinciper. Styrmodellen är oförändrad sedan Mål och budget 2023-2025 och ligger till grund för all planering även i budgetarbetet för 2024-2026¹

2.1 God ekonomisk hushållning

Enligt kommunallagen ska kommuner ange mål och riktlinjer som är av betydelse för god ekonomisk hushållning. I Nacka kommun innebär god ekonomisk hushållning att:

- Graden av uppfyllnad av de övergripande målen är god.
- Kommunens resultatöverskott och soliditet är på en långsiktigt hållbar nivå.
- Kommunen ska sträva efter en hög självfinansieringsgrad av investeringar, både inom ramen för stadsutveckling och för övriga investeringar.

För att bättre bedöma kommunens ekonomiska ställning använder Nacka kommun fyra finansiella indikatorer.

Finansiella indikatorer

Resultatöverskott minst 2 procent

Soliditeten ska överstiga 50 procent

Stadsutveckling ska vara självfinansierad över en femårsperiod

Investeringar ska självfinansieras till minst 50 procent

Tabell: Finansiella resultatindikatorer 2023

3 Förutsättningar i omvärlden inför 2023-2025

3.1 Ekonomi i omvärlden

Fortsatt hög inflation präglar både världsekonomin och Sverige 2023 och 2024. Toppen på inflationen ser ut att ha passerat i flertalet länder inklusive Sverige men den beräknas inte komma ned till centralbankernas inflationsmål förrän i slutet av 2023, eller långt in i 2024. En bidragande orsak till att inflationen väntas falla under 2023 i många länder, och även Sverige, kommer av att de internationellt satta energipriserna antas blir lägre än för ett år sedan. Det som stödjer prognosen är att globala energi-, råvaru- och spannmålspriser sjunkit jämfört med 2022. De höga konsumentpriserna som kommit från höga produktionskostnader via exempelvis uppvärmnings- och transportkostnader borde därmed också avta, dock med viss

¹ För utförlig beskrivning av Nacka kommuns styrmodell se Mål och budget 2023-2025

eftersläpning. Svensk KPI-inflation för helåret 2023 beräknas däremot bli högre än i flertalet andra OECD-länder. Hushållen i Sverige har förhållandevis höga bostadslån, liksom en hög andel lån med mycket kort räntebindning. Sammantaget ger det en större ränteeffekt jämfört med många andra länder. Även försvagningen av den svenska kronan bidrar till högre inflation i Sverige.

Den höga inflationen och de snabba räntehöjningarna bidrog till att bromsa efterfrågan i ekonomin under hösten 2022 och under sista kvartalet föll svensk BNP. Efter en kort period av normalisering och återhämtning efter pandemin går ekonomin återigen in i en lågkonjunktur 2023. Det är främst de delar av efterfrågan som är räntekänsliga som bidrar till konjunkturedgången, det vill säga hushållens konsumtion och investeringarna. Hushållens ränteutgifter, som andel av disponibla inkomster, ökar snabbt och är drygt fyra gånger så hög 2023 som 2021. Den höga inflationen urholkar reallönerna och den reala disponibla inkomsten minskar i år. Betydligt högre löpande utgifter och mer återhållsam kreditgivning leder till att hushållen drar ner på större investeringar, framförallt bostadsköp. Bostadsinvesteringarna bedöms minska med nästan 20 procent under 2023.

Sveriges BNP prognostiseras att minska med 1 procent under 2023, främst drivet av att både hushållens konsumtion och investeringarna i ekonomin faller. Även offentlig konsumtion utvecklas svagt och landar på noll-tillväxt i år. Den statliga konsumtionen ökar dock, till följd av ambitionshöjningar inom främst försvaret och rättsväsendet. Kommunsektorns konsumtion minskar däremot till följd av det ekonomiska läget samt, för regionerna, en fortsatt utfasning av pandemirelaterade åtgärder. Svagare global efterfrågan dämpar exporten 2023, men den svaga inhemska efterfrågan dämpar importen än mer. Därför bidrar nettoexporten till att hålla uppe BNP-tillväxten något.

Trots svagare ekonomi är arbetsmarknaden relativt stark. Arbetslösheten bedöms tillfälligt öka till 9,0 procent 2024 innan den faller tillbaka igen. I år och nästa år ökar olika skiktgränser i skattesystemet ovanligt mycket till följd av indexering till prisbasbeloppet. Det gäller skatteavdrag såsom grundavdraget och jobbskatteavdraget, samt gränsen för statlig inkomstskatt. Det gör det lönsamt att arbeta mer, till exempel genom att öka från deltid till heltid, arbeta längre upp i åldern eller öka sin inkomst genom lönekarriär. Att reallönerna (genom hög inflation) har fallit gör nu att arbetskraftutbudet sannolikt kommer att fortsätta att öka framöver. Detta, ihop med fortsatt normalisering efter pandemin, gör att bedömningen är att medelarbetsstunden och sysselsättningen kommer att öka 2025–2026.

Nyckeltal	2022	2023	2024	2025	2026
BNP	2,7	-1,0	1,6	3,3	2,6
Arbetade timmar	2,4	0,8	0,6	2,0	1,7
Relativ arbetslöshet, procent	7,5	8,1	9,0	8,6	7,7
Timlön, Nationalräkenskaperna	3,9	3,9	3,7	3,4	3,3
Timlön, Konjunkturlönestatistiken	2,7	3,9	3,7	3,4	3,3
Inflation, KPIF	7,7	5,4	1,8	1,8	2,0
Inflation, KPI	8,4	7,6	2,1	1,1	1,9
Befolkning, 15–74 år	0,3	0,7	0,6	0,6	0,5

Källa: SKR.

BNP och arbetade timmar avser kalenderkorrigerade data i volym. Timlön enligt Nationalräkenskaperna avser anställdas timmar. Befolkningen enligt Arbetskraftsundersökningarna.

Tabell: Nyckeltal svensk ekonomi, procentuell förändring om inget annat anges. Källa: SKR cirkulär 23:20

3.2 Kommunernas ekonomi

De ekonomiska utmaningarna för kommunerna är stora. Hög inflation, ökade pensionskostnader och stigande räntekostnader bidrar till ett historiskt lågt resultat. Många kommuner förväntas redovisa underskott både 2023 och 2024. Förändringen har gått mycket snabbt från 2000-talets starkaste resultat till de svagaste. År 2022 blev resultatet i kommuner och regioner totalt 43 miljarder kronor, vilket var en försämring med 26 miljarder jämfört med rekordåret 2021. Som andel av skatteintäkter och generella statsbidrag motsvarade resultatet 2022 totalt 4 procent. De flesta kommunerna redovisade överskott främst på grund av högre skatteintäkter än budgeterat. Flera år med starka resultat har stärkt soliditeten och den långsiktiga beredskapen har förbättrats i de flesta kommuner. Det bidrar till ett bra utgångsläge inför de stora ekonomiska utmaningar som nu drabbar sektorn då hög inflation, stigande räntekostnader och kraftiga kostnadsökningar för pensioner medför att resultaten faller i snabb takt. SKRs Ekonomirapport (maj 2023) prognostiserar kommunernas totala resultat 2023 till 8 miljarder kronor, vilket är det svagaste resultatet sedan IT-kraschen i början av 2000-talet. Det innebär negativa resultat i väldigt många kommuner och i andra fall är marginalerna små och trycket på effektiviseringar i verksamheterna stora. År 2024 förvärras situationen ytterligare med ännu högre pensionskostnader. Resultatet 2024 prognostiseras till -8 miljarder kronor. För att undvika så stora underskott krävs mycket stora neddragningar och/eller skattehöjningar och även med mycket stora åtgärder.

Det finns ett behov av att fortsätta med långsiktiga åtgärder för att komma till rätta med den snabba kostnadsökningstakten. Trots lågt budgeterat resultat 2023 har de flesta kommuner ändå inte givit utrymme till uppräknings av verksamheternas ramar som motsvarar pris- och löneökningar, vilket innebär att budgetarna i sig innebär åtstramningar. För att underskotten på sikt inte ska växa sig alltför stora behövs åtgärder.

En stor utmaning i hanteringen av ekonomin är avsaknaden av regeringsbesked om statsbidragens nivå för 2024. Det kan göra att kommuner avvaktar med att vidta nödvändiga åtgärder i tron eller förhoppningen om tillskott i höstens budgetproposition. Det kan också innebära att några kommuner genomför alltför omfattande åtgärder och tvingas till nedskärningar och varsel för att få ned kostnaderna och sedan eventuellt får stora tillskott i budgetpropositionen i efterhand. Under förutsättning att inflationstakten minskar rejält går pensionskostnaderna ned 2025, nästan lika drastiskt som de ökade, och resultaten i kommuner och regioner återhämtas. När och hur mycket inflationen dämpas blir avgörande för att trycket från pensionskostnaderna och höga räntekostnader ska lätta och hur ekonomin därmed ser ut i ett lite längre perspektiv

3.3 Skatteunderlagstillväxt

Precis som ekonomin fortsätter skatteunderlaget att bromsa in under 2023. Även 2024 är skatteunderlagets utveckling något svagare men fortfarande i linje med den historiska utvecklingen. Det är lönesummans bidrag som håller tillbaka utvecklingen. Höjningen av prisbasbeloppet motverkar tillbakagången genom garantipensioner, samtidigt som uppräknings av grundavdragen bidrar till att hålla tillbaka skatteunderlagets utveckling 2023–2024.

Under åren 2025–2026 ökar skatteunderlaget mer till följd av fler arbetade timmar i ekonomin. Både sänkta reallöner, orsakat av den varaktigt högre prisnivån, och uppräknade skiktgränser för skattesatser ökar drivkrafterna för att arbeta. Dessa effekter påverkar utbudet

i ekonomin positivt och det nominella skatteunderlaget ökar mer än det historiska genomsnittet. Därtill fortsätter konjunkturåterhämtningen under denna period. Trots att det nominella skatteunderlaget under prognosperioden ökar något mer än ett historiskt genomsnitt, kommer köpkraften att urholkas kraftigt. De senaste tio åren har det reala skatteunderlaget ökat med 1,6 procent per år i genomsnitt. Under 2023–2026 ökar nu det reala skatteunderlaget med 1,1 procent i genomsnitt. 2023 står ut som ett mycket svagt år med 2,5 procents minskning av det reala skatteunderlaget. Det är först 2025 som det reala skatteunderlaget kommer att vara uppe på 2022 års nivå igen, enligt SKRs prognos.

SKUP	2022	2023	2024	2025	2026
SKR, aktuell	5,4	4,3	4,0	4,8	4,7
SKR, föregående	5,4	3,8	4,6	4,4	4,0
Regeringen, april*	5,0	4,4	2,4	4,5	5,3
ESV, mars	5,1	4,3	3,7	4,2	3,9
Akkumulerat					
SKR, aktuell	5,4	10,0	14,3	19,8	25,4
SKR, föregående	5,4	9,5	14,5	19,5	24,3
Regeringen, april	5,0	9,6	12,3	17,3	23,5
ESV, mars	5,1	9,6	13,7	18,5	23,0

* Regeringens siffror är prognosen från vårpropositionen för 2023. Uppräkningsfaktorerna för 2022 och 2023 fastställdes i september 2022 i förordning SFS 2022:1422. För 2022 är faktorn 4,8 procent och för 2023 är den 4,7 procent.

Tabell: De senaste skatteunderlagsprognoserna, procentuell förändring Källa: Ekonomistyrningsverket, Regeringen och SKR

3.4 Ökande pensionskostnader

Pensionskostnaderna för kommuner och regioner kommer öka markant 2023 vilket främst beror på ovanligt låga pensionskostnader 2022, kraftig ökning av prisbasbeloppet, högre löneökningar och nytt avgiftsbestämt pensionsavtal med höjda premienivåer.

3.4.1 Hög inflation

Den snabba uppgången i inflationstakten medför en stor ökning av prisbasbeloppet år 2023. Prisbasbeloppet har stor betydelse för värdeuppräknningen av pensionsunderlaget till förmånsbestämd pension, men även till värdesäkring av utestående pensionsskulder. Under ett antal år har prisbasbeloppet ökat långsamt och på så sätt hållit tillbaka pensionskostnaderna. Den förmånsbestämda pensionen beräknas på ett genomsnitt av inkomsterna ett antal år tillbaka i tiden. De historiska inkomsterna räknas upp till dagens prisnivå med prisbasbelopp (PBB). Ju större ökning av prisbasbeloppet desto högre pensionsgrundande inkomst. I annan riktning verkar inkomstbasbeloppet (IBB), ju högre inkomstbasbelopp desto högre tak och därmed lägre pensionsgrundande inkomster över tak. Även höjda utbetalda löner för enskilda personer år 2021, ett år med pandemi och krislägesavtal, bidrar till att kostnaderna förmånsbestämda pensioner ökar 2023.

Vid sidan av den redovisade pensionskostnaden tillkommer även en kostnad för värdesäkring av pensionsskulden, vilket räknas som en finansiell kostnad. Även denna kostnadspost ökar mycket kraftigt 2023 på grund av det högre prisbasbeloppet.

3.4.2 Nytt pensionsavtal från 2023

SKR, Sobona och de fackliga organisationerna har kommit överens om ett moderniserat pensionssystem från och med 2023. Ett viktigt skäl till förändringen är att fler ska omfattas av ett avgiftsbestämt pensionssystem istället för ett förmånsbestämt pensionssystem, vilket bland annat underlättar för arbetsgivarna att prognostisera pensionskostnaderna. Samtidigt höjs avgifter/premier från 4,5 procent till 6 procent av lönesumman upp till taket (7,5 inkomstbasbelopp) och från 30 procent till 31,5 procent för inkomster över taket, vilket innebär en stor kostnadsökning av den avgiftsbestämda pensionen. Från och med 2023 kommer alla, oavsett vilket pensionssystem de tillhör idag, att omfattas av det nya systemet AKAP-KR, förutom de som idag omfattas av systemet KAP-KL och tjänar över 7,5 IBB. Dessa personer kommer få välja om de vill gå över till det nya systemet eller fortsätta i det gamla. Osäkerheten i hur många som väljer att stanna i det gamla systemet gör det svårt att prognostisera pensionskostnaderna för 2023.

Prognoser från KPA och SKR visar att den höga inflationen och förändringarna i pensionsavtalen ger exceptionellt höga pensionskostnader åren 2023-2024 för hela kommunsektorn men från 2025 och framåt går kostnadsnivån ner igen till en mer normal nivå. Detta förutsatt att inflationen sjunker under 2023-2024 i nivå med nu rådande prognoser för svensk ekonomi.

3.5 Hur påverka omvärldsekonomin Nackas ekonomi

Svensk arbetsmarknad har som nämnts ovan inte påverkats i särskilt stor utsträckning av oroligheterna i omvärlden vilket gör att effekterna på Nacka kommuns skatteintäkter är tämligen små. Däremot får den höga inflationen stora konsekvenser för kommunens kostnadsutveckling. Prisutvecklingen slår olika hårt på olika verksamheter. Äldreomsorgen och skolan som är stora konsumenter av livsmedel drabbas av hög inflationstakt för lantbruksprodukter medan hela byggsektorn står inför höga prisökningar som får stora konsekvenser för stadsutvecklingsprocessen. Inflationen driver också upp priset på arbetskraft, dvs löner vilket också påverkar Nackas ekonomi.

Inflationen och det nya pensionsavtalet får stora konsekvenser för Nacka kommuns pensionskostnader. Dels påverkas de finansiella pensionskostnaderna som belastar den kommunövergripande ekonomin, dels påverkas de pensionskostnaden som verksamheterna har för varje anställd och som ingår i personalomkostnadspålägget (PO-pålägget).

3.6 Pågående utredningar och dess effekter

3.6.1 Utredning om en effektiv ekonomistyrning i kommuner och regioner

I september 2020 beslutade regeringen om en utredning som ska bedöma om nuvarande regelverk för ekonomisk förvaltning i kommunallagen (2017:725) utgör en bra grund för en effektiv ekonomistyrning i kommuner och regioner. Syftet med utredningen var att ge kommuner och regioner goda förutsättningar att möta framtida utmaningar genom att föreslå ett sammanhållet regelverk för en effektiv ekonomistyrning i kommuner och regioner. Utredningen överlämnade sitt betänkande till regeringen i september 2021. Under hösten 2021 var utredningen på remiss och Nacka var en av de kommunen som svarade på remissen.

13 april 2023 lämnade regeringen en remiss till lagrådet utifrån förslagen i betänkandet. Regeringen bedömer att det inte finns skäl att ändra kommunallagens reglering om god ekonomisk hushållning. Vidare anser regeringen att det saknas skäl att förändra regleringen av balanskravet. De föreslagna förändringarna är få och sammanfattas nedan:

- Dagens resultatutjämningsreserver föreslås ersättas med en möjlighet att reservera medel i en resultatreserv. Dagens resultatutjämningsreserver får användas enligt nuvarande regelverk fram till 2033.
- Budgeten ska innehålla en redogörelse för ekonomin i de kommunala koncernföretagen
- Revisionsberättelsen ska hållas tillgänglig för allmänheten på kommunens eller regionens webbplats.
- Det föreslås också att kravet i kommunallagen om särskilda riktlinjer för pensionsmedelsförvaltningen ska tas bort.

Regeringen föreslår ingen ändring av redovisningen av pensionsförpliktelser utan pensionsredovisningen ska fortsatt ske enligt blandmodellen.

Utredningens förslag om ett utökat granskningsuppdrag för de kommunala revisorerna att granska följsamheten mot regelverket för den ekonomiska förvaltningen finns inte med bland förslagen då regeringen inte bedömer att ett sådant krav bör införas.

I lagrådsremissen behandlas vissa av förslagen i betänkandet ”En god kommunal hushållning”. Förslaget om en garantimodell samt förslaget att en statlig myndighet ska ges i uppdrag att följa sektorns ekonomi och lämna vägledning och stöd till kommuner och regioner bereds vidare inom Regeringskansliet. Regeringen avser inte att gå vidare med övriga förslag i betänkandet.

3.6.2 Utredning som ser över det kommunalekonomiska utjämningsystemet

Regeringen har tillsatt en parlamentarisk kommitté som ska se över skatteutjämningsystemet. Den parlamentariska kommittén, som består av företrädare för riksdagens partier, kommer att se över det kommunalekonomiska utjämningsystemets alla delar och föreslå nödvändiga författningsändringar. I uppdraget ingår även att se över systemet för utjämning av kostnader för LSS (Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade). Syftet är att se till att systemet utjämnar för skillnader och skapar likvärdiga ekonomiska förutsättningar mellan kommunerna och mellan regionerna, trots skillnader i skattekraft och strukturella förutsättningar. Uppdraget ska redovisas senast den 3 maj 2024.

4 Kommunens utgångsläge

4.1 Bostadsbyggande och befolkningsprognos

Nacka är en attraktiv kommun att bo, verka och investera i med många olika områden och delmarknader. Tunnelbanan är en strategisk satsning som stärker hela kommunen, men särskilt utvecklingen av Nacka stad på västra Sicklaön där ett stort antal bostäder och många

arbetsplatser kommer att utvecklas och etableras under den kommande 20-årsperioden. Trafikstart av tunnelbanan till Nacka är år 2030.

Tidpunkten för färdigställande av Nackas totala bostadsåtagande om 13 500 tillkommande bostäder på Västra Sicklaön har justerats. Av de 13 500 bostäder som Nacka kommun ska bygga, ska 11 300 vara klara till 2035 och ytterligare 2 200 bostäder till 2040. Hittills har närmare 3 000 bostäder påbörjats, varav cirka 1 900 bostäder färdigställts, som kommunen kommer kunna tillgodoräkna sig i bostadsåtagandet i överenskommelsen. Hur många bostäder som påbörjas och färdigställs i olika delar av kommunen följs kontinuerligt upp och utgör ett viktigt underlag i arbetet med befolknings- och behovsprognoser. Verksamheten påverkas av rådande marknadsläge vilket kräver ökad dialog med olika byggaktörer angående framdrift av planerade projekt.

Vid årsskiftet 2022/2023 uppgick antalet Nackabor till 109 486 invånare, vilket var 1 252 fler än vid årsskiftet 2021/2022. Det motsvarar en befolkningstillväxt på 1,2 procent och något lägre tillväxttakt jämfört med de senaste åren. Enligt den senaste befolkningsprognosen från mars 2023 väntas invånarantalet i slutet av 2023 vara 111 215. Det innebär en befolkningsökning på 1 729 personer under 2023 vilket motsvarar 1,6 procent. Prognosen revideras i augusti 2023.

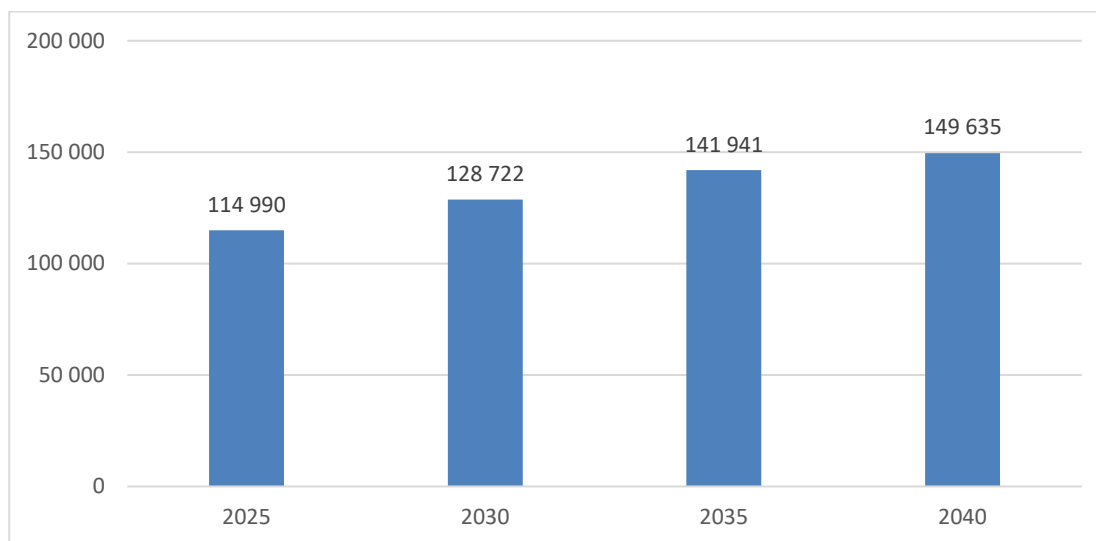

Diagram: Invånarantal 2025,2030,2035,2040

Enligt befolkningsprognosen ska invånarantalet tillta successivt under budgetperioden 2024-2026 men beräknas öka som kraftigast under åren 2027-2032. Under denna period ska det enligt bostadsbyggnadsprognosen årligen färdigställas cirka 1 500 bostäder. Under 2024 förväntas en befolkningstillväxt på 1 493 personer, motsvarande 1,3 procent. Befolkningstillväxten står i stark relation till byggandet och färdigställandet av bostäder. Det råder en hög osäkerhet kring hur utvecklingen på bostadsmarknaden kommer att utveckla sig framöver. I bedömningen av färdigställandet av bostäder har ett antagande gjorts om att nedgången är kortvarig och att Nackas bostadsmarknad står sig väl relativt andra lokala bostadsmarknader i länet.

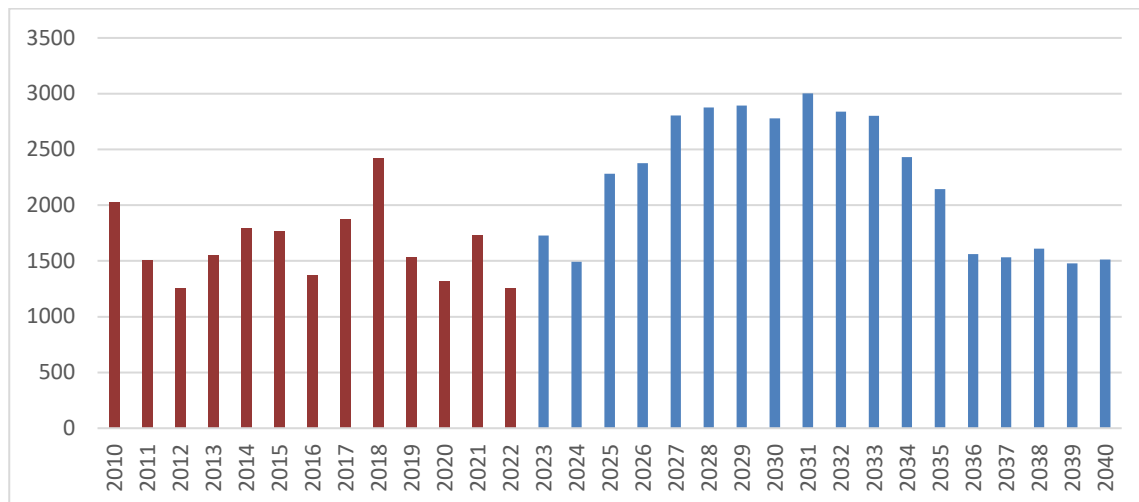

Diagram: Årlig befolkningstillväxt, utfall 2010-2022 och prognos 2023-2040

Folkmängd per åldersgrupp					
Ålder	Utfall		Prognos →		
	2022	2023	2024	2025	2026
0-5 år	8 240	8 215	8 241	8 386	8 599
6-9 år	6 036	6 045	6 070	6 125	6 214
10-12 år	4 585	4 600	4 639	4 690	4 659
13-15 år	4 789	4 777	4 681	4 648	4 680
16-18 år	4 517	4 602	4 722	4 808	4 816
19-24 år	6 320	6 669	6 824	7 080	7 341
25-64 år	56 682	57 505	58 264	59 489	60 820
65-84 år	16 029	16 365	16 702	17 078	17 407
85- år	2 288	2 438	2 565	2 686	2 833
Total folkmängd	109 486	111 215	112 708	114 990	117 368

Förändring av antalet personer per år					
Ålder	Utfall		Prognos →		
	2022	2023	2024	2025	2026
0-5 år	- 46	- 25	26	145	213
6-9 år	- 49	9	25	55	89
10-12 år	- 81	15	39	51	32
13-15 år	73	- 12	- 96	- 34	32
16-18 år	73	85	120	85	9
19-24 år	106	349	155	257	261
25-64 år	692	823	759	1 225	1 331
65-84 år	373	336	337	376	329
85-år	111	150	127	122	146
Total					
befolkningsförändring	1 252	1 729	1 493	2 282	2 378

Diagram: Befolkning i olika åldersgrupper 2022-2025

Nacka är en relativt ung kommun. 2022 var medelåldern 39,8 år jämfört med rikets 41,7 år. Medelåldern i Stockholms län var 39,9 år. Jämfört med riket bor det en hög andel barn och en låg andel äldre personer i Nacka.

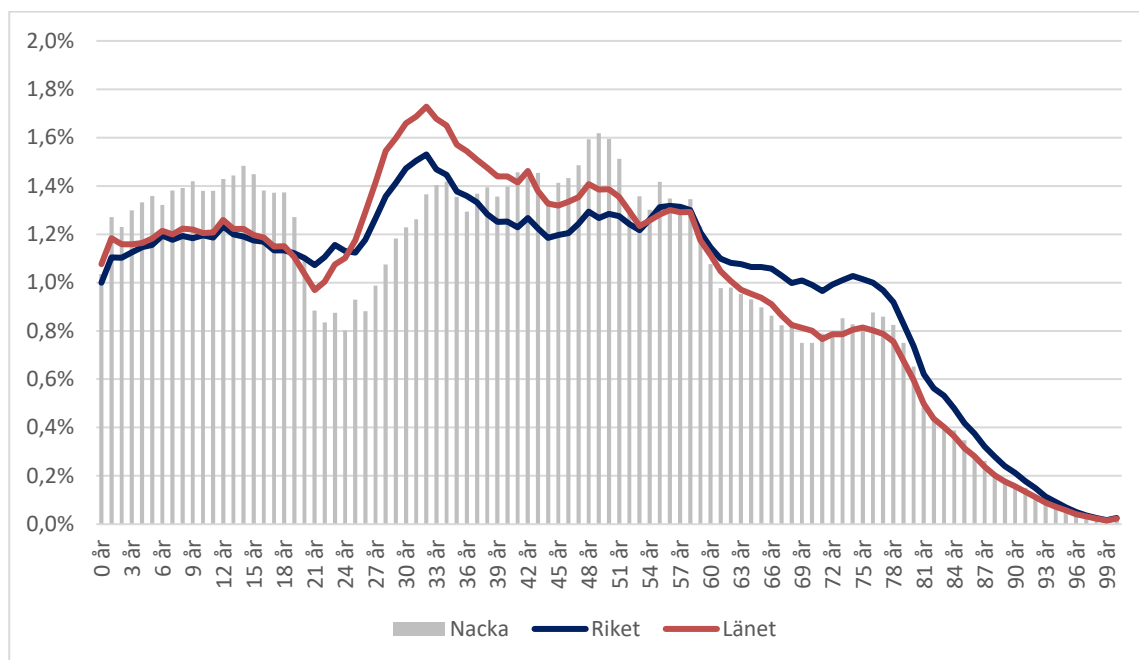

Diagram: Åldersstruktur Nacka, länet och riket

4.2 Bokslut 2022 och prognos 2023

4.2.1 Starkt resultat för 2022

Bokslutet för 2022 visade att det samlade resultatet för kommunen blev betydligt högre än det finansiella målet om ett resultatöverskott på minst 2 procent av skattenettet. Årets resultat uppgick till 511,1 miljoner kronor, resultatet enligt det lagstadgade balanskravet uppgick till 477,3 miljoner kronor och resultatet exklusive jämförelsestörande poster uppgick till 367,6 miljoner kronor. Från ett övergripande perspektiv är årets resultat till stor del en följd av ökade skatteintäkter och att nämnderna visar på överskott jämfört med budget.

Nämndernas samlade överskott uppgick till 110,7 miljoner kronor. Samtliga nämnder redovisade överskott eller höll budget utom äldrenämnden som hade ett underskott och överförmyndarnämnden som ha ett mindre underskott. Äldrenämndens underskott beror på högt inflöde av kunder i kombination med låg platstillgång på särskilt boende till följd av renovering samt försening av nya boendet Ednahemmet.

Under 2022 fick Nacka kommun bibehålla det högsta ratingbetyget AAA/Stable av kreditvärderingsinstitutet Standard & Poors för sin ekonomi och styrning. Soliditeten uppgick till 51,7 procent och var en förbättring från 2021 med 1,5 procentenheter.

Investeringarna med undantag för stadsutvecklingsverksamheten, var i stor utsträckning finansierade med egna medel, vilket är över målet på 50 procent och ger förutsättningar till fortsatta investeringar kommande år. Nettoinvesteringarna uppgick till 727,6 miljoner kronor. De största investeringarna gjordes inom gata, väg och park, stadsutveckling, sporthallar och skollokaler. Till de större pågående investeringarna under 2022 hör Värmdövägen, Samordning Orminge C och Sigfridsborgs sporthall.

Under 2022 ökade låneskulden från 1 350 miljoner kronor till 1 550 miljoner kronor. Av kommunens upplåning är 1 347 miljoner kronor utlånade till de kommunala bolagen och 203 miljoner kronor avser därmed kommunens egna upplåningsbehov.

4.2.2 T1 prognosen 2023 visar överskott

Helårsprognosen för kommunen som helhet visar på ett resultat på 274,2 miljoner kronor, vilket är -308,0 miljoner kronor lägre än årsbudgeten på 582,3 miljoner kronor. Det är framförallt försäljningsintäkter av exploateringsmark som delvis skjutits till 2024. Det kompenseras av högre statsbidrag, skatteintäkter skattenettet överskrider budget med 90,7 miljoner kronor. Nämnderna går sammantaget bättre än budget.

Nämnderna prognostiserar sammantaget ett överskott på +20,7 miljoner kronor för året. En ökning med +9,7 miljoner jämfört med marsprognosen. Äldrenämnden redovisar underskott på -11,5 miljoner kronor och står för den största negativa avvikelsen. Behovet av platser på särskilt boende är högt samtidigt som tillgången är lägre på grund av ombyggnation Kommunstyrelsen redovisar underskott på -2,9 miljoner kronor där Södertörns brandförsvaret har den största avvikelsen med anledning av ökade kostnader aviserade efter beslutad budget.

Största positiva avvikelsen har nämnden för arbete och försörjning som prognosticerar ett överskott med +14,5 miljoner kronor. Överskottet beror på lägre efterfrågan för ekonomiskt bistånd och arbetsmarknadsinsatser bidrar. Utbildningsnämnden prognostiserar ett överskott på +11,5 miljoner kronor som huvudsakligen beror på färre inskrivna barn i förskola samt färre elever än budgeterat på grundskola. Övriga nämnder prognostiserar mindre överskott eller nollresultat för 2023.

Skatteintäkter, generella statsbidrag och utjämning väntas sammantaget bli 90,7 miljoner kronor bättre än budget. Det beror främst på högre generella statsbidrag än vad som var känt när budgeten beslutades och en starkare arbetsmarknad.

Årets resultat exklusive jämförelsestörande poster prognostiseras till 203,0 miljoner kronor. Det beror både på högre skatteintäkter och överskott i nämnderna.

Kommunens låneskuld uppgick till 1 550 miljoner kronor vid utgången av första tertiet i år. Vid utgången av 2023 väntas låneskulden uppgå till 2 300 miljoner kronor.

För år 2023 prognostiserar nämnderna en investeringsvolym (netto) på 1 479,5 miljoner kronor.

I maj 2023 fattade kommunfullmäktige beslut om vissa checkökningar från och med juli 2023 motsvarande 36,2 miljoner kronor och i samband med det sker en budgetförändring för 2023. Då detta beslut ännu inte var fattat när arbetet med T1 prognosen genomfördes är de inte med i T1 prognosen. Tabellerna avseende ramärendet har en reviderad version av T1 prognosen, där det nya budgetbeslutet är medräknat.

5 Ekonomiska ramar 2024-2026 Nacka kommun

De förändringar som beaktas i ramärendet i vanliga fall är främst de som beror på volymutveckling, det vill säga att det blir fler eller färre deltagande personer i respektive verksamhet utifrån den prognostiserade befolkningsutvecklingen. De senaste åren har präglats av stor osäkerhet i omvärlden. Detta med anledning av bland annat coronapandemin, kriget mellan Ryssland och Ukraina, hög inflation samt svagare säkerhetsläge.

Kommunsektorn har också stora utmaningar på grund av kraftigt ökande pensionskostnader under de närmsta åren. Den höga osäkerheten gör att risken ökar för att det verkliga utfallet avviker från prognoser och beräkningar är hög. Kommunen har därför under de senaste tre åren valt att vänta med volymförändringarna till höstens budgetprocess och det är även rekommendationen till budgetprocessen inför 2024-2026. De förutsättningar som ligger till grund för ramärendet kan komma att ändras under innevarande år och därför föreslås avvaktan med volymjusteringar för 2024-2026 till höstens budgetprocess med undantag för tekniska justeringar med anledning av förslag om ändrade principer för interndebitering.

Verksamhetens intäkter och kostnader	Utfall 2022 Netto	Budget 2023 Netto	Prognos 2023 Netto	Budget 2024 Netto	Plan 2025 Netto	Plan 2026 Netto
Kommunstyrelsen	-180,0	-223,0	-225,9	-248,1	-248,1	-248,1
Nämnden för arbete och försörjning	-160,2	-180,1	-165,6	-177,7	-177,7	-177,7
Fritidsnämnden	-162,6	-181,8	-177,3	-181,3	-181,3	-181,3
Kulturnämnden	-138,4	-150,2	-147,7	-149,6	-149,6	-149,6
Miljö- och stadsbyggnadsnämnden	-36,8	-40,8	-40,8	-35,3	-35,3	-35,3
Natur- och trafiknämnden	-339,8	-369,6	-369,6	-366,1	-366,1	-366,1
Socialnämnden	-935,8	-1 012,2	-1 010,2	-1 004,7	-1 004,7	-1 004,7
Utbildningsnämnden	-3 029,7	-3 208,2	-3 196,8	-3 206,0	-3 206,0	-3 206,0
Äldrenämnden	-938,7	-984,8	-996,1	-982,4	-982,4	-982,4
Överförmyndarnämnden	-8,6	-8,5	-8,5	-8,0	-8,0	-8,0
Summa nämnder	-5 930,6	-6 359,2	-6 338,5	-6 359,2	-6 359,2	-6 359,2
Tunnelbana	-90,3	-65,8	-65,8	-67,9	-50,5	-40,1
varav redovisas som finansiell	82,6	62,8	62,4	64,9	47,5	37,1
Oförutsett	-14,2	-20,0	-20,0	-20,0	-20,0	-20,0
Övergripande verksamhet	149,0	593,1	146,8	456,0	1 386,7	545,5
varav försäljning mark		646,8	222,7	391,1	1 137,4	403,3
Verksamhetens nettokostnader	-5 803,5	-5 789,1	-6 215,0	-5 926,2	-4 995,5	-5 836,7

Tabell: Driftsbudget 2022-2026²

² Budget och prognos 2023 är korrigerad utefter beslut av kommunfullmäktige (maj 2023) avseende checkhöjningar från och med 1 juli 2023

Resultaträkning	Utfall 2022	Budget 2023	Prognos 2023	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026
Verksamhetens intäkter	1 754,2	2 337,8	1 640,9	1 780,7	1 476,6	1 739,0
Verksamhetens kostnader	-7 271,8	-7 821,7	-7 552,3	-7 381,5	-6 121,0	-7 209,0
Avskrivningar	-285,9	-305,2	-303,7	-325,4	-351,1	-366,8
Verksamhetens nettokostnader	-5 803,5	-5 789,1	-6 215,0	-5 926,2	-4 995,5	-5 836,7
Skatteintäkter (inkl avräkning)	6 434,7	6 828,0	6 837,9	7 177,7	7 560,8	7 986,5
Inkomstutjämning	-737,5	-869,5	-872,7	-924,4	-953,3	-976,7
Kostnadsutjämning	315,2	298,9	300,7	330,4	312,2	349,0
Införandebidrag	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Regleringsavgift/bidrag	297,9	202,6	255,2	250,7	186,0	144,9
LSS	-143,6	-143,5	-151,9	-152,0	-154,1	-157,1
Övriga generella statsbidrag	29,2	4,8	5,1	0,0	0,0	0,0
Fastighetsavgift	174,2	181,2	182,8	186,3	186,3	186,3
Skattenetto	6 370,1	6 502,6	6 557,0	6 868,7	7 137,9	7 532,8
Finansiella intäkter	72,7	88,6	87,1	72,8	89,5	102,1
Finansiella kostnader	-128,1	-219,8	-191,0	-272,5	-213,1	-233,0
Finansnetto	-55,5	-131,2	-103,9	-199,7	-123,6	-130,9
Resultat efter finansiella poster	511,1	582,3	238,0	742,8	2 018,8	1 565,2
Extraordinära poster						
Årets resultat	511,1	582,3	238,0	742,8	2 018,8	1 565,2
Jämförelsestörande poster	143,5	453,0	71,2	313,7	1 256,1	401,2
Resultat exklusive jämförelsestörande poster	367,6	129,3	166,8	429,1	762,8	1 164,0
Målnivå	127,4	130,1	131,1	137,4	142,8	150,7
Utrymme				291,7	620,0	1 013,4

Tabell: Resultaträkning 2022-2026³

Årets resultat i rambudget 2024 uppgår till 742,8 miljoner kronor exklusive volymjusteringar och resterande halvårseffekt för budgetjustering maj 2023. För att uppnå målsättningen om ett resultat som uppgår till minst 2 procent av skatteintäkterna behöver kommunen uppvisa ett resultat efter jämförelsestörande poster på 137,4 miljoner kronor. Förutsatt att prognoserna för övriga ekonomiska förutsättningar är oförändrade inför hösten arbete med mål och budget finns ett utrymme på 291,7 miljoner kronor till volymjusteringar, resterande halvårseffekt för budgetjustering (beslutad av kommunfullmäktige maj 2023), kompensation för pris- och löneökningar, satsningar samt besparingar.

³ Budget och prognos 2023 är korrigerad utefter beslut av kommunfullmäktige (maj 2023) avseende checkhöjningar från och med 1 juli 2023

5.1 Skatteintäkter, kommunalekonomisk utjämning och generella statsbidrag

Skatteintäkter, kommunalekonomisk utjämning och generella statsbidrag utgör tillsammans kommunens skattenetto.

Skatteprognosen som ligger till grund för ramärendet baseras på SKRs prognos från april 2023.

Resultaträkning	Utfall 2022	Budget 2023	Prognos 2023	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026
Skatteintäkter (inkl avräkning)	6 434,7	6 828,0	6 837,9	7 177,7	7 560,8	7 986,5
Inkomstutjämning	-737,5	-869,5	-872,7	-924,4	-953,3	-976,7
Kostnadsutjämning	315,2	298,9	300,7	330,4	312,2	349,0
Införandebidrag	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Regleringsavgift/bidrag	297,9	202,6	255,2	250,7	186,0	144,9
LSS	-143,6	-143,5	-151,9	-152,0	-154,1	-157,1
Övriga generella statsbidrag	29,2	4,8	5,1	0,0	0,0	0,0
Fastighetsavgift	174,2	181,2	182,8	186,3	186,3	186,3
Skattenetto	6 370,1	6 502,6	6 557,0	6 868,7	7 137,9	7 532,8

Tabell: Kommunens skattenetto 2022-2026, miljoner kronor

Skattenettoprognosen för 2024 beräknas till 6,9 miljarder kronor, vilket är en ökning med 366,2 miljoner kronor eller 5,1 procent jämfört med budget 2023.

Prognosen är baserad på oförändrad skattesats om 17,98 procent. Skatteintäkter, det kommunala utjämningssystemet och generella statsbidrag är prognostiserade utifrån invånarantalet i kommunen den första november föregående år. Enligt befolkningsprognosen kommer folkmängden i Nacka att uppgå till 110 887 invånare den 1 november 2023, vilket är 1 639 invånare fler än motsvarande tidpunkt 2022. Beräkningarna för 2025 och 2026 är baserade på 112 459 respektive 114 610 invånare.

5.1.1 Skatteintäkter

Kommunens verksamhet finansieras i huvudsak, cirka 75 procent, av skatteintäkter. Personer med förvärvsinkomst betalar kommunal skatt till kommunen och regionen där de är folkbokförda. Kommunens skattesats beräknas vara oförändrad vilket innebär att invånarna betalar 17,98 kronor i skatt per intjänad hundralapp. De kommunala skatteintäkterna är främst beroende av kommunens folkmängd och av hur skatteunderlaget utvecklas i hela landet. År 2023 prognostiseras skatteintäkterna att uppgå till 7,2 miljarder kronor.

5.1.2 Kommunalekonomisk utjämning

Sveriges kommuner har inte samma förutsättningar att bedriva verksamhet. Det beror till exempel på skillnader avseende individernas bakgrund, beskattningsbara inkomsten, åldersstruktur, socioekonomi och geografin. Syftet med den kommunalekonomiska utjämningen är att kommuninvånarna ska ha samma möjlighet till kommunal service oavsett var man bor. Avsikten är att skillnader i kommunalskatt i stort ska spegla skillnader i effektivitet, service och avgiftsnivå och inte bero på skillnader i strukturella förutsättningar.

Utjämningsystemet består av flera olika delar; inkomstutjämnings, kostnadsutjämnings (som i sig består av flera olika delmodeller) och regleringsbidrag/regleringsavgift. Dessutom finns ett kostnadsutjämningsystem för kostnader kopplade till lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS).

Sammantaget är Nacka kommun en av få kommuner i landet som är nettobidragsgivare i utjämningsystemet. Kommunen betalar en avgift i inkomstutjämnings och LSS-utjämnings, men erhåller en kompensation i kostnadsutjämnings och regleringsbidrag. Den sammantagna effekten av det kommunalekonomiska utjämningsystemet ger en nettokostnad för kommunen på 495,2 miljoner kronor år 2024.

5.1.3 Generella statsbidrag

De statliga bidragen kan vara generella, då får kommunerna använda bidraget där kommunen anser att det behövs mest, eller riktade, då ska de gå till specifika verksamheter. Generella statsbidrag som är permanenta ingår i regleringsposten och de som är tillfälliga budgeteras som övriga generella statsbidrag. De riktade statsbidragen budgeteras under övergripande verksamhet. För perioden 2024-2026 har det än så länge inte aviserats om några förändringar av generella statsbidrag.

5.1.4 Fastighetsavgiften

Fastighetsskatten på bostäder avskaffades 2008 och ersattes av en kommunal fastighetsavgift. Intäkten för fastighetsavgiften i Nacka kommun förväntas uppgå till 186,3 miljoner kronor per år för planperioden 2024-2026.

5.2 Finansiella intäkter och kostnader och övergripande verksamhet

5.2.1 Finansiella intäkter och kostnader

Finansiella intäkter och kostnader	Utfall	Budget	Prognos	Budget	Plan	Plan
Mkr	2022	2023	2023	2024	2025	2026
Ränta på lån till koncernen	17,8	42,0	36,8	61,5	77,5	89,5
Koncernbidrag till Nacka stadshus AB från Nacka Energi AB	26,8	16,8	16,8	8,0	8,0	8,0
Avgär ej utdeln.bart fr Nacka Stadshus AB	-10,0	-8,0	-8,0	-6,0	-6,0	-6,0
Försäljning bostadsrätter	34,8	35,0	35,0	0,0	0,0	0,0
Övriga finansiella intäkter	3,3	2,8	6,5	9,3	10,0	10,6
Finansiella intäkter	72,7	88,6	87,1	72,8	89,5	102,1
Ränta lån	-14,7	-69,5	-40,3	-105,9	-120,0	-159,9
Finansiell pensionskostnad	-18,8	-78,8	-78,9	-91,9	-36,8	-26,1
Försäljning bostadsrätter	-1,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Medfinansiering tunnelbana	-87,3	-62,8	-62,8	-64,9	-47,5	-37,1
Övriga finansiella kostnader	-6,2	-8,7	-9,0	-9,8	-8,8	-9,9
Finansiella kostnader	-128,0	-219,8	-191,0	-272,5	-213,1	-233,0
Summa finansnetto	-55,3	-131,2	-103,9	-199,7	-123,6	-130,9

Tabell: Finansnetto 2022-2026

De finansiella intäkterna i budget för 2024 uppgår sammantaget till 72,8 miljoner kronor, vilket är 15,8 miljoner lägre än budget 2023. Kommunens finansiella intäkter består av ränteintäkter på utlåning till kommunens bolag på 61,5 miljoner, utdelning från Nacka

Stadshus AB på 2,0 miljoner kronor, samt övrigt på 9,3 miljoner kronor för låneramsavgift för utlåning till bolagen, ränteintäkter från Käppala förbundet med mera.

Förändringen på 15,8 miljoner kronor i lägre intäkter mellan budgetåren beror i huvudsak på att ingen försäljning av bostadsrätter budgeterats för 2024, medan den i budget 2023 uppgick till 35 miljoner kronor. Utdelningen från Nacka Stadshus AB är 6,8 miljoner kronor lägre jämfört med budget 2023, vilket i sin tur beror på en minskad utdelning från Nacka Energi AB till Nacka Stadshus AB. Utdelningen 2024 från Nacka Stadshus AB avser räkenskapsår 2023, vilket innebär att kommande beslut i Mål och budget 2024-2026 om utdelning från Nacka Energi AB till Nacka Stadshus AB får effekt i kommunens budget först 2025. Jämfört med budget 2023 har ränteintäkter för lån till koncernen ökat med 19,5 miljoner, som en följd av ökade räntenivåer och till viss del högre utlåningsvolym, men även övriga ränteintäkter såsom ränteintäkter på kommunen bankkonto och utlåning till Käppala har ökat, med 6,5 miljoner kronor.

De finansiella kostnaderna för 2024 budgeteras till 272,5 miljoner kronor, vilket är 52,7 miljoner kronor högre än budget 2023. Räntekostnaden för lån uppgår till 105,9 miljoner kronor och är 36,4 miljoner kronor högre än budget 2023. Den genomsnittliga räntan beräknas stiga till 2,75 procent för 2024, att jämföra med budgeterad nivå på 2,39 procent för 2023. Lånevolymen beräknas för 2024 uppgå till 3 700 miljoner kronor, vilket är en ökning med 1 200 miljoner kronor jämfört med budget 2023.

Räntan på pensioner förväntas uppgå till 91,9 miljoner kronor och är 13,1 miljoner kronor högre än budget 2023 vilket beror på en högre inflation. KPI-uppräknningen för medfinansiering av tunnelbanan uppgår till 64,9 miljoner kronor och ökar med 2,1 miljoner kronor. Övriga finansiella kostnader budgeteras till 9,8 miljoner kronor, vilket består av bankkostnader, ratingkostnader, kostnader för backupfaciliteter, upplåningskostnader med mera och är en ökning med 1,1 miljoner kronor som en följd av ökad upplåning.

Vid senaste penningpolitiska möte den 26 april beslutade Riksbankens direktion om att höja styrräntan med 0,5 procentenheter till 3,5 procent. Det var då ett år sedan styrräntan höjdes för att hamna över 0 procent, sedan dess har ett flertal höjningar skett. Riksbankens prognos visar att styrräntan troligen kommer att höjas med ytterligare 0,25 procentenheter i juni eller september. Med den förda penningpolitiken förväntar Riksbanken att inflationen sjunker tillbaka i år och nå målet under 2024.

Räntan på kommunens upplåning kommer också att stiga under kommande år. Vid ingången av 2023 uppgick kommunens genomsnittliga ränta till 1,31 procent. Sedan dess har den stigit till 1,7 procent (30 april), för att fortsätta att stiga ytterligare under året i takt med nyupplåning. I budget 2024 beräknas genomsnittliga räntan att uppgå till 2,75 procent.

Kommunens låneskuld förväntas vid utgången av 2024 uppgå till 3 700 miljoner kronor, varav 2 170 miljoner kronor avser utlåning till kommunens bolag och 1 530 miljoner kronor för kommunen. I samband att investeringarna under de närmsta åren kommer också kommunens upplåningsbehov att öka.

5.2.2 Övergripande verksamhet

Inom övergripande verksamhet redovisas kommunövergripande verksamhetsintäkter och kostnader till exempel pensioner, vissa statsbidrag, markförsäljningsintäkter och gåvor. 2024 uppgår den övergripande verksamheten till netto 456,0 miljoner kronor.

Pensioner, förutom det som påförts nämnderna via PO-pålägget och de finansiella kostnaderna, beräknas under 2024 uppgå till 270 miljoner kronor. Statsbidrag uppgår till 69 miljoner kronor, vilket innefattar bland annat statsbidrag för maxtaxan och kvalitetshöjande åtgärder i förskolan, flyktingmottagande och äldreomsorg.

Kommunen har även realisationsvinster som år 2024 uppgår till 322,1 miljoner kronor. Huvuddelen av realisationsvinsterna kommer från försäljning av mark för bostadsbyggande.

Inom övergripande verksamhet redovisas också övertagande av allmänna anläggningar, gåvor, som år 2024 uppgår till 263,5 miljoner kronor.

Ytterligare poster som redovisas i övergripande verksamhet är exploateringsersättningar, planintäkter och plankostnader, saneringar, rivningar, utrangeringar, och evakueringskostnader vid ombyggnation.

5.2.3 Tunnelbana

För utbyggnaden av tunnelbana till Nacka avsätts 67,9 miljoner kronor varav 64,9 miljoner kronor avser uppräknig av konsumentprisindex (KPI) under 2024. Utbyggnaden är påbörjad och beräknas vara klar 2030.

6 Ekonomiska förutsättningar för nämnderna

Kommunsektorn står inför stora ekonomiska utmaningar de närmaste åren. Nackas ekonomi är i grunden stark men påverkas naturligtvis också av stor turbulens i omvärlden. De beräknade förutsättningarna som ligger till grund för ramärendet kan komma att ändras under innevarande år och därför föreslås att avvakta med volymjusteringar för 2024-2026 till höstens budgetprocess med undantag för mindre tekniska justeringar med anledning av förslag om ändrade principer för interndebitering.

Följande förutsättningar gäller i rambudgeten 2024-2026:

- Oförändrad skattesats om 17,98 procent.
- Avvaktan med volymjusteringar till höstens budgetprocess.
- Ingen pris och lönekomensation i ramärendet.
- Personalomkostnadspålägget (PO-pålägget) 2024 för välfärd samhällsservice uppgår till 40,43 procent, till 44,80 procent för välfärd skola och till 48,34 procent för gruppen övriga. För åldersgrupperna 15-18 år och över 65 år är PO-pålägg är anpassat efter arbetsgivaravgifterna för dessa grupper.
- Internräntan uppgår till 2,50 procent. Det är en ökning med 1,25 procent sedan 2023.
- Hyresmodell från 2021 gäller framgent.
- Resultatkraven för produktionsverksamheten är oförändrade från budget 2023 i ramärendet och uppgår till 1 miljon kronor för välfärd skola och 1 miljon kronor för välfärd samhällsservice.
- Resultatkravet för fastighetsverksamheten är oförändrat sedan budget 2023 på 6,3 miljoner kronor. Fastighetsenheten har beräknat ett nytt behov för 2024 men i samband med ramärendet fastställs inget nytt beslut.

6.1 Personalomkostnadspålägg

Förutom direkta lönekostnader har arbetsgivaren även kostnader för sociala förmåner för de anställda, såväl lagstadgade som avtalsenliga. Personalomkostnadspålägget (PO-pålägget) är en procentsats som läggs på varje lönekrona. Syftet är att täcka kostnaderna för lagstadgade arbetsgivaravgifter, avtalsförsäkringar samt pensionskostnader. Arbetsgivaravgifter och avtalsförsäkringar har samma procentuella påslag oavsett lönenivå. Pensionskostnaden som regleras via kollektivavtal, är däremot högre för de som tjänar över 7,5 inkomstbasbelopp (IBB), det vill säga för dem som har en årsinkomst på 599 601 kronor (49 967 kronor/ månad) eller mer under 2023. Nacka kommun har ett högre löneläge än stora delar av övriga landet. Det medför att avtalspensionerna blir högre och därmed även behovet av högre PO-pålägg.

Från och med 2023 ändras det pensionsavtal som kommuner och regioner är anslutna till (se kap 3.4.2). Ett av skälen till det nya pensionsavtalet är att så många som möjligt ska omfattas av ett avgiftsbestämt pensionssystem istället för ett förmånsbestämt. Samtidigt höjs avgifter/premier från 4,5 procent till 6 procent av lönesumman upp till taket (7,5 inkomstbasbelopp) och från 30 procent till 31,5 procent för inkomster över taket, vilket innebär en stor kostnadsökning av den avgiftsbestämda pensionen. Dessa förändringar får stora effekter på såväl kommuners pensionskostnader som på PO-pålägget.

PO och prognos över avtalspensioner i kommuner

Procent av lönesumman

Kommuner	2022	2023	2024	2025	2026
Arbetsgivaravgifter	31,42	31,42	31,42	31,42	31,42
Avtalsförsäkringar	0,13	0,13	0,13	0,13	0,13
Avtalspensioner rek.*	7,7	13,0	14,2		
Avtalspensioner prognos	7,8	13,3	14,2	9,0	8,0
varav avgiftsbestämd del	4,9	6,7	6,7	6,4	6,3
inkl. löneskatt	6,1	8,3	8,3	7,9	7,8
varav förmånsbestämd	1,4	3,9	4,7	0,9	0,1
inkl. löneskatt	1,7	4,8	5,9	1,1	0,1
TOTAL PO	39,25	44,53	45,7	40,5	39,5

Källa: Sveriges Kommuner och Regioner.

SKR:s bedömning är att PO-pålägget ökar med så mycket som drygt 5 procent från 2022 till 2023 och sen ytterligare 1 procent till 2024. Bedömningen visar därefter en nedgång med 5 procent till år 2025.

På grund av den prognostiserade nedgången i pensionskostnaderna 2025 valde Nacka kommun att inte höja PO-pålägget till full kostnadstäckning 2023. Detta för att främja stabilitet i verksamheternas ekonomi. En del av de tillfälligt högre kostnaderna för pensioner ligger därför på kommunens övergripande verksamhet. Rekommendationen är att vidta samma åtgärd 2024 och således behålla samma PO-pålägg som föregående år. Beräkningar visar att ett PO-pålägg på denna nivå kommer ge full kostnadstäckning år 2025 igen. Detta under förutsättning att inflationen går ner enligt de prognoser som råder. Osäkerheten i dessa beräkningar är dock hög och det verkliga utfallet kan komma att avvika åt båda hållen.

Från och med år 2019 tillämpas ett differentierat PO-pålägg i Nacka kommun i syfte att öka konkurrensneutraliteten så att delar inom organisationen med lägre lönenivåer inte

subventionerar andra delar med högre lönenivåer. PO-pålägget differentieras i tre delar; välfärd samhällsservice, välfärd skola samt övriga.

PO-pålägg 2024	15-18 år	19-65 år	fyllt 66 år
Välfärd samhällsservice	15,93%	40,43%	15,81%
Välfärd skola	15,93%	44,80%	15,81%
Övriga	15,93%	48,34%	15,81%

Tabell: Differentierat PO-pålägg 2024

De lagstadgade arbetsgivaravgifterna och skiljer sig åt för åldersgrupperna 15-18 år respektive de som fyllt 66 år. PO-pålägget är anpassat efter arbetsgivaravgifterna inom respektive åldersgrupp.

6.2 Pris och lönekompensation

Prisindex för kommunal verksamhet (PKV)

Årlig procentuell förändring

Prisindex	2022	2023	2024	2025	2026
Arbetskraftskostnader*	2,7	7,5	4,4	-0,2	2,6
Övrig förbrukning	9,0	4,7	2,8	2,6	2,7
Prisförändring, %	4,6	6,6	3,9	0,7	2,6

*Inklusive förändringar i arbetsgivaravgifter.

Prisindex för kommunal verksamhet (PKV) exklusive PO-effekt

Årlig procentuell förändring

Prisindex	2022	2023	2024	2025	2026
Arbetskraftskostnader*	2,1	3,9	3,7	3,4	3,3
Övrig förbrukning	9,0	4,7	2,8	2,6	2,7
Prisförändring, %	4,2	4,2	3,4	3,1	3,1

*Exklusive förändringar i arbetsgivaravgifter.

Den höga inflationen i omvärlden får direkt effekt på prisindex för kommunal verksamhet. Arbetskraftskostnaderna inklusive PO-effekt ökar drastiskt 2023-2024 vilket beror på de höga pensionskostnaderna för dessa år, se avsnitt 3.4.

I nuläget ges ingen pris- och lönekompensation för åren 2024-2026. Även om det finns ett visst utrymme inför höstens arbete med Mål och budget 2024-2026 kommer det sannolikt inte kompenseras fullt ut för ökningen av arbetskraftskostnader. För att de ekonomiska ramarna ska hålla krävs därför effektiviseringar.

6.3 Internräntan

Internräntan ska spegla en långsiktig finansieringsnivå för kommunen i sin helhet. Kommunens internränta höjs från 1,25 procent 2023 till 2,5 procent 2024. Det är i nivå med SKRs rekommendation.

6.4 Räntepåslag

All upplåning för kommunkoncernen ska ske i kommunens namn och administreras av kommunens centrala finansfunktion utifrån ett portföljperspektiv. Bolagens upplåning sker därmed genom utlåning från kommunen. Den räntesats som bolaget betalar till kommunen för sin upplåning består av räntegrund (kommunens genomsnittsränta) plus ett räntepåslag.

För att bolagens räntevillkor ska vara marknadsmässiga och konkurrensneutrala behövs, eftersom kommunen gör upplåningen, ett räntepåslag. Räntepåslaget för 2024 uppgår: för Nacka Stadshus AB till 58 punkter (0,58 procentenheter), för Nacka Energi AB till 22 punkter (0,22 procentenheter) samt för Nacka Vatten och Avfall AB till 58 punkter (0,58 procentenheter).

6.5 Hyresmodell

Från och med 2021 infördes en ny internhyresmodell som baseras på kostnadshyra. Det innebär att internhyran för ett hyresobjekt beräknas så att den motsvarar alla de kostnader som enheten för fastighetsförvaltning förväntas ha för hyresobjektet. Varje verksamhet bär på så sätt sina egna lokalkostnader.

6.6 Internprissättning

I Nacka kommun förekommer omfattande köp- och säljtransaktioner internt. Modellen har lång historia i kommunen och har fungerat väl genom åren. Dock föreligger problemområden och utmaningar i nuvarande modell och då det förflutit 10 år sedan översyn av principer för internprissättning senast genomfördes har behov av att tydliggöra samt ta fram förslag på förenklingar uppstått. Stadsledningskontoret har under vårvintern 2023 genomfört en översyn av principer för internprissättning och i ett separat ärende ”Principer för internprissättning” finns förslaget beskrivet mer i detalj.

Sammanfattningsvis förestås där att internprissättning sker med utgångspunkt i några grundläggande principer som gäller för samtliga att följa och förhålla sig till och där interndebitering sker på något av följande tre vis; försäljning, fördelning av gemensamma kostnader eller central finansiering genom anslag. Bland annat ska priser för kommande räkenskapsår fastställas i samband med att kommunstyrelsen fattar beslut i ramärendet och köp-och-sälj av interna tjänster ska företrädesvis ske enligt överenskommelse genom avtal för hel eller del av heltidsresurs. Modellen föreslår prisnivåer för räkenskapsår 2024 avseende avtalade tjänster, timarvoden, lönestöd och digitala tjänster.

Stadsledningskontoret har i arbetet även tagit fram förslag om förenklade transaktionsmönster för interna transaktioner i syfte att tydliggöra och klargöra budgetmedlens väg, förenkla ekonomisk uppföljning och bespara administration. Sammantaget föreslås förenklingar om totalt 32,8 miljoner kronor netto inom tre delar: Kommunstyrelsens ansvar 11000, för gemensamma kostnader (benämnt ”ryggsäcken”) samt

för digitalisering. Stadsledningskontoret föreslås även en förenkling av bokföring av löner och personalkostnader. Förenklingarna innebär ett nollsummespel totalt för kommunen.

Utefter förslagen i ärendet ”principer för internprissättning” har tekniska justeringar gjorts i ramärendet för de delar som avser transaktioner mellan nämnderna och kommunstyrelsen. De justeringar som föreslås avseende kommunstyrelsens interna transaktioner kommer justeras i samband med Mål och budget 2024-2026.

6.7 Återställande av resultat

Överföring av över- och underskott mellan åren är en central del av styrningen i Nacka. Verksamheter som har en negativ avvikelse mellan utfall och budget ska normalt sett återhämta underskottet under en tre-fem års period.

Vid ingången av 2023 hade välfärd skola ett ackumulerat överskott på 47,2 miljoner kronor och välfärd samhällsservice ett ackumulerat överskott på 8,0 miljoner kronor.

I förslaget till ekonomiska ramar är produktionsverksamheternas resultatkrav oförändrade från budget 2023. Välfärd skola ska lämna ett överskott på 1,0 miljoner kronor och välfärd samhällsservice ska lämna ett överskott på 1,0 miljoner kronor.

7 Förslag till ramar för nämnderna

I samband med mål och budget görs för varje treårsperiod en budget för det kommande året samt en plan för de därefter följande två åren. Med utgångspunkt i den uppdaterade befolkningsprognosen har verksamheterna inkommit med de behov de har för tillkommande volymer. Det sammanlagda behovet uppgår till 265 miljoner kronor inklusive avtalade prisuppräknningar och hyreskostnader enligt förslag från fastighetsenheten. Många av kommunens verksamheter kommer påverkas på olika sätt av höga kostnadsökningar och det är i dagsläget svårt att veta hur stora dessa blir. Det finns därför en stor osäkerhet i det prognostiserade behovet. De ekonomiska volymjusteringarna kommer på grund av osäkerheten att skjutas upp till höstens budgetprocess. I ramärendet ges nämnderna således samma budgetram som 2023 med undantag för tekniska justeringar med anledning av förslag om ändrade principer för interndebitering. Allt tyder dock på att det finns förutsättningar för volymjusteringar till Mål och budget 2024-2026, det är endast storleken på dessa som är osäker.

I augusti görs nya prognoser för skatteintäkter och befolkningsutveckling. De uppdaterade prognoserna kommer utgöra underlag för nya bedömningar av volymförändringar och kostnadsutrymme för dessa.

Verksamhetens intäkter och kostnader	Utfall 2022	Budget 2023	Prognos 2023	Budget 2024	Förändring 2022/2023
Kommunstyrelsen	-180,0	-223,0	-225,9	-248,1	-25,1
Nämnden för arbete och försörjning	-160,2	-180,1	-165,6	-177,7	2,4
Fritidsnämnden	-162,6	-181,8	-177,3	-181,3	0,6
Kulturnämnden	-138,4	-150,2	-147,7	-149,6	0,6
Miljö- och stadsbyggnadsnämnden	-36,8	-40,8	-40,8	-35,3	5,5
Natur- och trafیکنämnden	-339,8	-369,6	-369,6	-366,1	3,5
Socialnämnden	-935,8	-1 012,2	-1 010,2	-1 004,7	7,5
Utbildningsnämnden	-3 029,7	-3 208,2	-3 196,8	-3 206,0	2,2
Äldrenämnden	-938,7	-984,8	-996,1	-982,4	2,4
Överförmyndarnämnden	-8,6	-8,5	-8,5	-8,0	0,5
Summa nämnder	-5 930,6	-6 359,2	-6 338,5	-6 359,2	0,0

Tabell: Rambudget 2024 jämfört med budget 2023⁴

Nämnderna ges i uppdrag att ta fram budgetförslag med utgångspunkt ifrån ovanstående tabell med tillägg för förändringar av volymer utifrån uppdaterad befolkningprognos och eventuella nya övriga förutsättningar.

8 Investeringar under perioden 2023–2026

	Utfall 2022	Prognos			
Nettoinvesteringar	2022	2023	2024	2025	2026
Prognos TI 2023	-727,6	-1 276,2	-1 373,9	-1 791,0	-1 579,5

Tabell: Prognos investeringar, miljoner kronor

Investeringsvolymen har de senaste fem åren i genomsnitt varit 884,1 miljoner kronor och prognosen för 2024 visar en investeringsvolym på 1 373,9 miljoner kronor. Några av de största projekten är Värmdövägen, Orminge C, Järlahöjdens förskola/fd Kristallen, Sickla skola samt Multihall i Fisksätra.

9 Utblick 2040 och långtidsprognos

Befolkningsutvecklingen bygger på det planerade byggandet av bostäder i kommunen. Från dagens cirka 110 000 invånare beräknas Nacka öka till närmare 150 000 invånare 2040. Under perioden kommer andelen barn och ungdomar att öka kontinuerligt, vilket ställer krav på att förskolor och skolor byggs ut i rätt tid. Andelen äldre kommer också att öka markant, vilket medför ett ökat tryck på äldreboenden. Inom kommunen bedrivs ett arbete med en ekonomisk långsiktsprogno, som är ett arbetsredskap där olika simulering kan göras och som

⁴ Budget och prognos 2023 är korrigerad utefter beslut av kommunfullmäktige (maj 2023) avseende checkhöjningar från och med 1 juli 2023

syftar till att belysa konsekvenser av olika beslut som fattas och som påverkar kommunens ekonomi. Långtidsprognosen uppdateras årligen och ska ge stöd i arbetet att fatta beslut som leder till en långsiktigt hållbar ekonomi i ett växande Nacka. Långtidsprognosen 2022 visar att storleken på pris och lönekompensation är avgörande för utvecklingen av kommunens resultatutveckling. Full kompensation ger ett resultat under resultatmålet redan inom de närmsta åren och det är därför tydligt att effektiviseringar kommer att vara nödvändiga. Det medför ett stort ansvar för nämnderna att hålla nere kostnaderna och tydligt prioritera mellan och inom sina olika verksamhetsområden. Det krävs noggranna avvägningar, återhållsamhet och ett effektivt resursutnyttjande, så att resultatnivån kan hållas på en långsiktigt hållbar nivå.

Nämndernas och bolagens fortsatta arbete

Med utgångspunkt från förutsättningar i ramärendet och dess effekter ska nämnderna och bolagen inkomma med ett nämndbehandlat yttrande respektive styrelsebehandlat budgetförslag senast den 30 september 2023. Anvisningar kommer att skickas ut senast den 16 juni 2023. Nämndernas yttranden och bolagens budgetförslag ligger till grund för kommunens samlade mål- och budgetdokument, som ska beslutas av kommunfullmäktige i november.

Nämnderna ges i uppdrag att ta fram budgetförslag med utgångspunkt ifrån budget 2023, inklusive tekniska justeringar med anledning av förslag om ändrade principer för interndebitering, med tillägg för förändringar av volymer utifrån uppdaterad befolkningprognos och eventuella nya övriga förutsättningar.

Nämndernas och bolagens förslag till mål och budget ska i förekommande fall omfatta förslag till ändringar i taxor och avgifter. Om taxorna saknar indexreglering ska förslag med reglering tas fram.

Nämnderna ska i sitt underlag ge förslag på vilka checkar/ersättningar som bör prioriteras vid eventuella nivåhöjningar.

Nämnderna ska utifrån de av kommunfullmäktige beslutade övergripande målen, ange fokusområden för de tre kommande åren samt resultatindikatorer med årsmål.

Nämnderna ska redovisa jämförelser avseende kostnadsnivå och effektivitet i verksamheten med jämförelsekommunerna.

Nämnderna ska se över investeringar och hur de ligger planerade i tid.

Bolagen ska inkomma med sitt lånebehov för respektive år under perioden 2024-2026.